u toponimiji i antroponimiji te govorima na području Trebinjsko-mrkanske biskupije (701-717) prikazuje povijesno kretanje katoličkoga i hrvatskoga stanovništva na prostoru istočne Hercegovine. Autor radom pruža uvid u migracije i povijesno raslojavanje katoličkoga i hrvatskoga identiteta, koji je spletom povijesnih okolnosti danas najviše očuvan uz jugozapadni rub Trebinjsko-mrkanske biskupije.

Ivica Puljić u svojem drugom prilogu, *Plemenski sveci – krsna slava kod Hrvata katolika Istočne Hercegovine od pape Grgura I. Velikog do biskupa fra Alojzija Mišića* (719-741), rekonstruira podrijetlo krsne slave među katolicima jugoistočne Hercegovine. Donosi opis običaja tijekom krsne slave te analizira povijesne preobrazbe u plemenskom slavlju svetaca.

Božo Goluža i Dijana Korać zaslužni su za prilog *Bibliografija radova o Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji* (743-766), u kojem su radove o toj biskupiji grupirali u nekoliko cjelina poput knjiga, zbornika te članaka u znanstvenim časopisima. Navedene bibliografske jedinice pružaju podatke o vjerskim, povijesnim i kulturnim zbivanjima na prostoru Trebinjsko-mrkanske biskupije. Autori se, uz popis literature i arhivske građe, kritički osvrću na historiografske radove koji se bave prostorom Trebinjsko-mrkanske biskupije.

Posljednji rad u zborniku, *Spomeni se Gospodine službenice svoje Katarine…* (767-770), autor Marko Trogrlić posvećuje relikvijaru Katarine Kosače. Riječ je o jednom od najznamenitijih izložaka kasnosrednjovjekovne pobožnosti, koji se čuva u samostanu Sv. Marije u Zadru.

Sadržavajući radove bogate arhivskom građom, zbornik je najsustavniji i znanstveni prikaz crkvenoga, političkoga i društvenoga života na području Trebinjsko-mrkanske biskupije od najranijih vremena do danas. Svojim opsegom, raznolikim tematskim područjima i interdisciplinarnom perspektivom postaje važno polazište daljnjega istraživanja crkvene povijesti Trebinjsko-mrkanske biskupije, kao i razumijevanja njezinih višestoljetnih veza s Dubrovačkom Republikom i Dubrovačkom (nad) biskupijom.

Hrvoje Njavro

Maurus Faidiga, *Bosnia Seraphica*, prir. Matej Hriberšek, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2025, sv. 1-3; sv. 1: 395 stranica; sv. 2: stranica 396-967; sv. 3: stranica 968-1551

Franjevačka prisutnost na hrvatskom povijesnom prostoru jedan je od bolje istraženih aspekata povijesti redovništva u hrvatskoj historiografiji, ali i na njegovu primjeru zrcale se određeni trendovi prisutni i prilikom istraživanja nekih drugih povijesnih tema, a moglo bi se reći da se i dulje zadržavaju. Franjevaštvo je u hrvatskoj historiografiji još uvijek promatrano kroz prizmu njegove (stvarne ili zamišljene) zaslužnosti za identitetska pitanja, bilo da se putem pripadanja katoličkom identitetu gradi i ideja o ukorijenjenosti u zapadnu civilizaciju kao zamišljeni apeks cjelokupnoga povijesnoga gibanja bilo da se na stereotipu o franjevcima kao redu temeljenom na načelu bliskosti malom čovjeku gradi naglašavanje njihove uloge u očuvanju hrvatskoga identiteta kao takva, osobito u Bosni i Hercegovini. U tom smislu ne može se reći da hrvatska historiografija oskudijeva naslovima i radovima u kojima se tematiziraju različiti aspekti franjevačke prisutnosti. Kao određeni metodološki problem sve se više nameće parcijalnost u pristupu: franjevaštvo se češće promatra kao nekakva zamišljena cjelina, a ne kroz analizu njegovih institucionalnih okvira u vidu različitih franjevačkih provincija ili struja (opservantska, konventualna ili kapucinska). To je osobito vidljivo za sjeverni

prostor, u kojemu se regionalni i institucionalni okvir dugo vremena nisu podudarali. Uzroke tomu vjerojatno se može potražiti i u okolnostima u kojima je došlo do posljednje reorganizacije franjevačkih provincija, kad je 1900. kao načelo razgraničenja uzeta tadašnja hrvatsko-mađarska granica: dijelovi više starih provincija koji su bili smješteni južno od Drave organizirani su kao Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, kojoj su nakon graničnih promjena poslije Prvoga svjetskog rata bili pripojeni i samostani u Bačkoj. Samo ime svjedoči o duhu vremena i važnosti i nacionalnoga i šireg slavenskog duha. U historiografiji je to ostavilo posljedicu u vidu spomenutoga parcijalizma u pristupu: povijest franjevačkih institucija završavala je na granicama hrvatskoga prostora, obrađujući izvan njega samo one aspekte koji su se kroz određenu vizuru mogli promatrati hrvatskima – najpoznatiji takav primjer predstavlja ono što se naziva budimskim kulturnim krugom, a koji se redovito provlači kroz hrvatski etnički filtar.

Na ovoj je točki prikaza zanimljivo povući paralelu s nekim drugim podjelama i reorganiziranjima koja su se odigrala nešto ranije. Kad je 1757. izvršena (pretposljednja) podjela Bosne Srebrene, na sličnim načelima političke pripadnosti teritorija kojom su samostani na području Slavonije, Srijema i Podunavlja organizirani kao Franjevačka provincija sv. Ivana Kapistranskog, a preostali dio bio sveden na rang kustodije, bosanski franjevci pobunili su se i uložili mnogo truda i energije ne samo da povrate rang provincije nego i da im bude priznat povijesni kontinuitet kao vid izjednačavanja drevnosti s vrijednošću. Hrvatski franjevci 1900. nisu ni pokušali ćirilometodsku provinciju prikazati kao produžetak Provincije sv. Ladislava – koja je bila osnovana i svoje središte imala u Zagrebu – prepuštajući i kult kralja osnivača Zagrebačke biskupije zaboravu, nesumnjivo kao odraz tadašnjih napetosti u odnosima između Mađara i Hrvata. Imajući u vidu koliko je značenje za hrvatsku povijest nosila (i nosi) ideja o *Antemurale Christianitatis*, začuđuje i olako prepuštanje sv. Ivana Kapistranskog Mađarima jer će provincija pod tim imenom ondje nastaviti djelovati do 2006., kad je mađarsko franjevaštvo uslijed nepovoljnih demografskih gibanja reorganizirano u jedinstvenu provinciju nauštrb povijesnih tradicija. Pritom su obje provincije – i ladislavska i kapistranska – gledano po broju samostana bile podijeljene otprilike po pola. U ćirilometodsku provinciju ušli su i samostani još jedne: bila je riječ o Hrvatsko-kranjskoj provinciji sv. Križa. I na njezinoj je podjeli hrvatska strana povijest prepustila susjedima. Dio koji nije ušao u ćirilometodsku provinciju nazvao se 1919. Slovenska frančiškanska provinca sv. Križa. Baštini povijest od pet stoljeća, koju je zanimljivo promotriti unatrag, i to baš putem promjene imena.

Naime, te iste 1900. kad je nastajala Provincija sv. Ćirila i Metoda, spomenuta je provincija također uzela novo ime: Kranjska provincija sv. Križa. Radilo se zapravo o skraćivanju dotadašnjega imena: Hrvatsko-kranjska provincija sv. Križa. Preskačući nekoliko ostalih datuma kad je ta provincija mijenjala – ili čak bolje rečeno prilagođavala – ime, vrijedi ići na sam početak i 1514., kad je nastala vikarija *Bosniae Croatiae S. Crucis*. Kako je vidljivo, ta provincija do danas dijeli patrona s Bosnom Srebrenom, koja se također punim imenom zove Franjevačka provincija sv. Križa Bosna Srebrena. (ponekad se javlja i ime *Uzvišenja sv. Križa*). Premda je podjela dotad jedinstvene bosanske vikarije na Bosnu Hrvatsku i Bosnu Srebrenu slijedila političku granicu, odnosno doseg osmanskih osvajanja, današnja slovenska franjevačka provincija ipak kao svoj početak uzima 1514. godinu.

Kako je istaknuto, moderna i suvremena hrvatska historiografija, pa tako i ona koja je potekla iz redova samih franjevaca, još nije „izbacila" povijest bilo koje od triju provincija ujedinjavanjem čijih će dijelova 1900.

nastati današnja franjevačka organizacija sa sjedištem u Zagrebu. Ne postoje pregledi povijesti ni ladislavske ni kapistranske ni hrvatsko-kranjske provincije. Naravno, nije riječ o nepoznatoj, a kamoli neobrađenoj temi – dovoljno je spomenuti djela *Franjevci u kontinentalnoj Hrvatskoj kroz stoljeća* (2000.) ili *Franjevci i poslanje Crkve u kontinentalnoj Hrvatskoj* (2001.) pok. Franje Emanuela Hoška. Ova razmišljanja ne smjeraju proglašavanju dosadašnje historiografije koja se bavila franjevaštvom neadekvatnom, zastarjelom ili takvom da su rezultati njezinih istraživanja nadiđeni. Sličan problem dokle protegnuti granice svojih istraživanja javljao se među franjevačkim piscima, primjerice biografima, iz redova Bosne Srebrene, među kojima su neki zahvaćali svoju subraću iz dalmatinskoga i prekosavskoga dijela provincije prije dioba 1735. i 1757., dok su se drugi držali regionalnoga bosanskog okvira. Djelomičan uvid u biografije pojedinih franjevaca koji su pripadali trima kontinentalnim provincijama sugerira da je usprkos jezičnoj barijeri njihova interakcija s, uvjetno govoreći, nehrvatskim dijelovima njihovih zajednica bila veća, pa bi historiografija morala uzimati u obzir i povijest tih triju provincija u cijelosti.

U tom smislu i na tom tragu za proučavatelje franjevačke povijesti na spomenutom kontinentalnom prostoru, ali i za stručnjake i javnost zainteresiranu za ovo područje i novovjekovnu povijest, trudom Mateja Hriberšeka na svjetlo dana izašlo je djelo *Bosna Seraphica* hrvatsko-kranjskoga franjevca Mavera Fajdige (*Maurus Faidiga*) u tri sveska, čime se na neki način slijedi i izvorna struktura izvornika. Ovaj izdavački pothvat rezultat je rada na trogodišnjem projektu *Latinske in nemške kronike na Slovenskem*, koji je započeo u rujnu 2020., a čiji je projektni tim obuhvatio 11 članova različitih struka: klasične filologe, germaniste, povjesničare i stručnjake za komparativnu književnost. Cjelokupan proces prijave i tijek rada projekta, uz navođenje svih njegovih sudionika, opisan je u *Uvodu – Na poti do tiskane izdaje rokopisa „Bosna Serafska"* (V-VII). Slijedi uvodna studija, čije nam prvo poglavlje, *Pater Maver Fajdiga* (XI-XIII), predstavlja pisca. Tako doznajemo da je Fajdiga, rođenog imena Anton, rođen 1734. u Mekinjama blizu Kamnika, a da je u franjevačke redove stupio u rujnu 1753. u obližnjim Nazarjama, gdje se i danas nalazi aktivni franjevački samostan. Na osnovi arhivske građe rekonstruiran je njegov životopis i djelatnost u franjevačkom redu, gdje nije obnašao neke istaknutije službe poput provincijala ili gvardijana. Umro je 1790. u dobi od 56 godina. Sljedeće poglavlje (*Rokopis „Bosnia Seraphica"*, XIV-XXXIV) čitatelja upoznaje s datacijom rukopisa i donosi iscrpan pregled njegova sadržaja. Na osnovi samoga rukopisa vidljivo je da ga je Fajdiga sastavljao između 1777. i 1780., a da su mu pridružena i dva dodatka (označeni brojevima IV. i V.), od kojih je prvi datiran u 1817. godinu, a drugi je bez vremenske odrednice. Naravno, nijednomu od njih autorom nije Fajdiga. Iz Hriberšekova opisa vidljivo je da se radi o golemom djelu koje obuhvaća tri stranice uvodnih zapisa, čak 1209 stranica samoga teksta, zatim 21 stranicu kazala, a spomenuta dva dodatka zajedno imaju sedam stranica. Na sve to je 1893. nepoznati autor dodao imensko kazalo od 378 stranica manjega formata. Slijede poglavlja posvećena Fajdiginu jeziku, stilistici i ostalim karakteristikama teksta. Poglavlje *Jezikovne in besedilne značilnosti* (XXXV-XLVI) otkriva da je dominantni jezik kojim se Fajdiga služio bio latinski te su čitatelju nizom primjera predstavljene karakteristike latinštine kojom je franjevački kroničar pisao. Uz latinski, javljaju se veći ili manji dijelovi teksta sastavljeni na njemačkom i talijanskom, a u maloj su mjeri zastupljeni čak i slovenski i hrvatski, svi doduše uglavnom prilikom citiranja nekih dokumenata ili natpisa. Poglavlje *Kratice in okrajšave* (XLVII-L) donosi pregled pokrata i kratica, kojima se Fajdiga, u skladu s duhom svojega vremena, obilato koristio, i zasebno je analiziran njegov

pristup u latinskom, njemačkom i talijanskom tekstu. Budući da rukopis obuhvaća i imensko kazalo, poglavlje *O imenih in imenskem kazalu (Indeks nominum)* (LI-LIV) donosi pregled onomastičkih i topografskih varijanti koje se javljaju u Fajdiginu tekstu, čime se zrcali utjecaj višejezične sredine, ali i kulturnoga ozračja u kojemu je stvarao. Iznimno detaljno poglavlje *Fajdigovi viri* (LV-LXXXVII) donosi popis brojnih izvora u vidu različite građe kojom se Fajdiga služio, a među kojima valja istaknuti i djela nekolicine hrvatskih franjevaca, ponajprije Franje Glavinića, Petra Francetića i Klara Pasconija. Ovo ne navodimo zbog lokalpatriotizma, nego da bi se dodatno istaknula potreba sagledavanja povijesti pojedinih institucija kao zaokruženih cjelina. Fajdigini glavni izvori ipak su bila djela nastala u Austriji, među njima i neka njegovih suvremenika kao što su Placid Herzog ili Vigilije Greiderer. Kako je spomenuto, obiman popis – a valja istaknuti da je riječ samo o primjerima – različite građe na osnovi koje je Fajdiga sastavljao svoju kroniku otkriva mnogo o kulturnoj djelatnosti i razinama umreženosti osamnaestostoljetnih franjevaca. Poglavlje *Usoda rokopisa* (LXXXVIII-XCIV) problematizira sudbinu rukopisa *Bosnia Seraphica*. Njegov nastanak pada u doba kad je ljubljanskim biskupom bio Karel Janez Herberstein (1772. – 1787.), jedan od najistaknutijih pobornika crkvenoga jozefinizma koji je redovničke zajednice, pa tako i franjevce, stavio pod snažan pritisak državnih intervencija na njihovu strukturu i organizaciju. Tako je 1783. došlo do prve podjele provincije na hrvatski i slovenski dio, i to ne po etničkom ključu, nego prema načelu administrativne pripadnosti. Kranjski dio bio je organiziran kao *Provincia Inferioris Austriae S. Crucis*, a uz slovenske, pridruženi su mu i samostan u Pazinu, kao i niz samostana u današnjoj Austriji. Osim diobe njihove provincije, hrvatsko-kranjski franjevci prošli su i sve ostale izazove koje im je nametala državna vlast, često uz asistenciju jozefinistički nastrojenih biskupa kao što je bio Herberstein – od zatvaranja samostanskih učilišta i ograničavanja primanja novaka do ukidanja pojedinih samostana. Takva je situacija onemogućila eventualno izdavanje Fajdigina rukopisa, čemu je nedvojbeno pridonijela i njegova smrt 1790. godine. Naime, smrću Josipa II. nije došlo i do trenutačnoga opuštanja njegovih restriktivnih politika prema redovništvu, a prostor hrvatsko-kranjske provincije uskoro se suočio i s prodorom francuske vojske. Napoleonova uspostava Ilirskih pokrajina donijela je i nove (re)organizacijske zaplete i tek će 1813. doći do ponovnoga ujedinjenja. Do toga vremena Fajdigino djelo nije baš potonulo u povijesni zaborav, ali su nove okolnosti i novi izazovi pred provinciju stavljali zadatke ili ciljeve među kojima se nije našla i objava djela *Bosnia Seraphica*. Ipak, mnogi su autori iz 19. stoljeća i kasnije tražili u njemu podatke za svoje uratke i ono je našlo svoj posredni put do čitatelja kao narativni izvor. U tom smislu o njemu se ne može govoriti kao o nepoznatom izvoru i Hriberšek navodi više primjera njegova korištenja u 19. i 20. stoljeću. Od nastanka do danas izvornik se čuva u arhivu provincije (u svim njezinim inkarnacijama) u Ljubljani, a zahvaljujući projektu *Latinske in nemške kronike na Slovenskem* na poveznici https://sistory.github.io/LatNemKronike/ dostupna je elektronička verzija. Slijede kratke napomene o tiskanom izdanju (*Natis*, XCV) i zaključne napomene sa zahvalama (*Za sklep*, XCVI-XCVII). Poglavlje *Viri in literatura* (XCVIII-CII) sadržava iscrpan popis arhivskoga gradiva i literature na osnovi koje je napisana uvodna studija i koja je korištena pri izradi priređenoga izdanja, a *Slikovno gradivo* (CIII-CXXX) donosi 26 slikovnih priloga koji prikazuju različite stranice iz svih dijelova rukopisa.

Tekst kronike zasebno je paginiran, a započinje prvim dijelom: *Pars prima continet ea, quae gesta sunt usque ad divisionem Provinciae Bosnensis in Bosnam Argentinam et Bosnam Croatiam* (1-77). U njemu je prikazana

povijest srednjovjekovne Bosne, njezin pad pod osmansku vladavinu, kao i razvoj franjevaštva od dolaska franjevaca, preko njihove organizacijske strukture do popisa vikara, samostana i drugih faktografskih podataka. Drugi dio (*De statu Provinciae Bosnae Croatiae post ejus divisionem â Provincia Bosnae Argentinae generatim*, 78-225) obrađuje nastanak i povijesni razvoj provincije, koja će do Fajdigina vremena postati Hrvatsko-kranjska provincija sv. Križa. Fajdiga donosi i mnoštvo podataka o braći koja su obnašala različite službe u sklopu provincije, ali i franjevačkoga reda općenito. Tako su pobrojeni svi provincijali i članovi uprava tijekom povijesti, braća koja su u drugim provincijama vršila službu vizitatora, oni članovi provincije koji su predavali teologiju po različitim učilištima i mnogi drugi popisi koji će poslužiti za popunjavanje biografija brojnih franjevaca. Veći broj stranica u ovom dijelu posvećen je i u uvodu u ovaj prikaz spomenutim reorganizacijama provincije. Vrijedi istaknuti da je u ovom dijelu u znatnoj mjeri zastupljen njemački jezik.

Slijedi treći dio, koji se bavi pojedinim samostanima. U prvom svesku svoj je prostor dobio samostan u Ljubljani (226-392). Fajdigin je pristup sveobuhvatan. On piše i o povijesti regije i grada, o crkvenom životu i prilikama u Ljubljani općenito, a naravno donosi i brojne podatke o franjevačkoj prisutnosti: dolasku i uspostavi samostana, najistaknutijim franjevcima, organiziranju bratovština, popise gvardijana i niz drugih podataka.

Drugi svezak nastavlja s poviješću samostana. Tako su obrađeni onaj na Trsatu (396-625), samostan Sveta Gora pri Gorici (626-781) te samostani u Novome Mestu (782-838), Senju (839-888), Kamniku (889-939) i Kotarima kraj Samobora (940-967). Treći svezak donosi pregled povijesti preostalih samostana: Pazin (968-996), Samobor (997-1022), Brdovec (1023-1045), Klanjec (1045-1079), Nazarje (1080-1123), Karlovac (1124-1186), Brežice (1187-1218) i Jastrebarsko (1219-1249). Tu je i popis hospicija i ženskih samostana s osnovnim kronološkim i faktografskim podacima (1250-1297). Na kraju je *Elenchus* (1298-1334), u kojem se nalaze indeksi koji su uneseni u izvorni rukopis, a za njima slijede autorske i uredničke napomene, iscrpan popis svih kratica i imensko kazalo za sva tri sveska (1335-1551). Važno je istaknuti da Hriberšek donosi i izvornu paginaciju kronike. Naime, često se događalo da bi Fajdiga ostavio praznu stranicu ili njezin dio, a neke su stranice paginirane istim brojem uz dodavanje slova.

Fajdigin pristup ponovno na dnevni red stavlja pristup dosadašnje hrvatske franciskanologije problematiziran u uvodu ovoga prikaza jer pokazuje njegovo doživljavanje Hrvatsko-kranjske provincije kao institucionalne cjeline. Preneseni redoslijed samostana ne slijedi obrazac administrativne pripadnosti, a, kako je vidljivo, nisu podijeljeni ni na hrvatski i na kranjski dio. Međutim, nevezano uz metodološki pristup, priređeno izdanje rukopisa *Bosnia Seraphica* dragocjeno je novo pomagalo i za hrvatsku historiografiju, ne samo onu koja u središte svojih istraživanja stavlja franjevaštvo. Svako poglavlje posvećeno nekom od samostana obuhvaća i pregled regionalne povijesti, a donosi i više ili manje biografskih podataka o velikom broju osoba.

Priređivanje izvora za objavu obiman je posao koji iziskuje mnoge vještine, ali još više puno uloženog truda, strpljivosti i višestruko čitanje u nastojanju da se izbjegnu pogreške. Priređivač se redovito nađe i pred više mogućnosti metodološkoga pristupa. Primjerice, želi li neki tekst izdati u njegovu izvornom obliku ili slijediti suvremenu grafiju, o kojem god da je jeziku riječ. Tu je i odabir oko čuvanja eventualnih omaški u pisanju autora izvornika ili njihova ispravljanja, kao i pitanje intervencija bilješkama koje bi suvremenom čitatelju približile tekst, pojasnile ga ili upozorile na historiografsku neodrživost nekih tvrdnji. Priređivačka praksa pokazuje da nije uvijek moguće

slijediti jedno načelo, a da to i ne ovisi samo o publici kojoj je priređeno izdanje namijenjeno. Iz dosad prikazanoga jasno je da će primjerice Fajdigina kronika zanimati i klasične filologe i germaniste i povjesničare različitih područja interesa. Uza sve te izazove, priređivački rad često nije primjereno vrednovan u pravilnicima o evaluaciji rada znanstvenika i omjer uloženoga vremena i truda s jedne strane i dobivenih bodova s druge često obeshrabruje upuštanje u takav pothvat.

Posljednjih desetljeća po pitanju objave franjevačkih izvora, pa tako i kronika, napravljen je znatan pomak: objavljene su kronike samostana u Slavonskom Brodu, Našicama i Vukovaru, kao više kronika koje su pisali franjevci Bosne Srebrene. Fajdigina *Bosnia Seraphica* po strukturi i sadržaju možda je više za usporedbu s djelima kao što su *Ramus viridantis olivae* Emerika Pavića ili *Epitome vetustatum Bosnensis provinciae* Filipa Lastrića. Vidljivo je, dakle, da većina navedenih djela obrađuje franjevačku prisutnost na istočnom rubu hrvatskoga povijesnog prostora, odnosno onaj dio koji je prilikom podjele 1514. pripao Bosni Srebrenoj. Priređivanje i objavljivanje rukopisa *Bosnia Seraphica* franjevca Mavra Fajdige tako otvara i olakšava istraživanje zapadnoga dijela. Ono u svakom pogledu predstavlja uspješan – i za slovensku i za hrvatsku humanistiku, kao svojevrsne baštinike povijesti hrvatsko-kranjske franjevačke provincije čijim je on bio članom – dragocjen i dobrodošao pothvat za koji Matej Hriberšek i tim koji je s njim sudjelovao u spomenutom procesu zaslužuju pohvale.

Rudolf Barišić

Vedran Klaužer, *Senjska kapetanija (1469. – 1746.). Vojnički život i slike ratnika na hrvatsko-osmanskom pograničju ranomodernog doba*, Zagreb: Hrvatski institut za povijest, 2025, 293 stranice

Knjiga *Senjska kapetanija (1469. – 1746.). Vojnički život i slike ratnika na hrvatsko-osmanskom pograničju ranomodernog doba* dr. sc. Vedrana Klaužera, višega znanstvenog suradnika na Odjelu za novovjekovnu povijest Hrvatskoga instituta za povijest u Zagrebu, djelo je u kojem se podrobno opisuje Senjska kapetanija (poslije natkapetanija), u kontekstu njezine obrambene svrhe od kraja druge polovine 15. do početka 18. stoljeća, kao jedna od najvažnijih točaka obrambene zone prema Osmanskom Carstvu.

Knjiga se sastoji od sedam cjelina podijeljenih na manja poglavlja. U *Uvodu* (1-17) autor daje opće informacije o Senjskoj kapetaniji u povijesnom kontekstu obrane od Osmanlija od njezina osnutka do ukidanja. Također opisuje strukturu djela te istraživačke izazove uslijed nesređenosti i nedostupnosti korištenoga arhivskoga gradiva. Uvod završava opisom metodologije i nužnih znanstvenih postupaka obrade gradiva.

Prva cjelina, naslovljena *Formiranje utvrdnog lanca – utvrde i teritorij Senjske kapetanije (1469. – 1746.)* (19-39), bavi se teritorijalnom podjelom područja prije i nakon nastanka Senjske kapetanije 1469. godine. Autor opisuje prostor samoga grada Senja i njegova distrikta, kao i njegove vlasnike i vlasnike okolnih feudalnih posjeda. Senj je prikazan kao važno sjecište trgovinskih putova i bitan lučki grad u Ugarsko-Hrvatskom Kraljevstvu. Utemeljenjem Senjske kapetanije 1469. pod Matijašem Korvinom, koji je grad uzeo Frankopanima, Senj je uspostavljen kao kraljevski posjed i sjedište kapetanije koja je pod sobom imala više manjih utvrda, a one su zajedno s drugim većim utvrdama u širem prostornom okružju